

Een zondagskind van glas

Wandelgangen

Colofon

ISBN: 978 94 6365 492 0

Eerste druk 2022

© 2022, Jan de Haan

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

Telefoon: 058-2894857

www.elikser.nl

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Een zondagskind van glas

Wandelgangen

Jan de Haan

Boeken van Jan de Haan

Van dorpsdokter tot hoogleraar. Elikser, 2020

Weinig woorden, gedichten. Elikser, 2021

Inhoud

Voorwoord	7
Bananenstoker	9
Soms loopt het anders	13
Het leven vieren	17
De jaren gaan tellen	21
Tijding van ver	25
Telepathie	27
Een onverwacht compliment	29
Door het oog van de naald	32
Kan het ook zonder woorden?	35
Een bijzonder stuk touw	38
Kinderlogica	41
Muiterij	44
Heimwee	48
Alle stoppen sloegen door	51
Toveren voor de klas	54
De dorpsagent vergrijpt zich	57
De moderne patiënt	60
Terug van vandaan	63
Koken begint in de supermarkt	66
Hoe je je aan een auto kunt hechten	69
Een dinky met een staartje	72
Een trotse directeur	75
Aprés golf	78
Voorgevoel	82
Een meesterlijke grap	86
Dilemma	88
Een verkeerd gen	91
Dokter Google	94

Zelf dokteren	98
Reanimeren of toch maar niet	101
Terug naar de collegebank	104
Hospitalisatie	107
Bezoek van een docent	110
Een knoop op de arm	114
Een weerbarstige praktijk	116
Bejaardenpraat	119
Schroom	122
Quote 500	125
Dagje golfen	128
Autopech	132
‘Neem elke avond ...’	135
Voltooid leven	138
Rattenvangers	140
Een verkapte hulpvraag	143
Een onderlinge viswedstrijd	146
Wandeltomtom	149
Communicatie	152
Een nukkige koe	156
Een man met een blindenstok	160
Seefeld	163
Niet zomaar een verjaardag	168
Tegenover het klooster	172
Hoog bezoek	177
Aan de wastafel	181
Een professor in een speelgoedwinkel	184
Logopediste	188
Een wonder	192
Naar de opera	196
Met pensioen	200

Voorwoord

In verschillende fases van mijn leven mocht ik met regelmaat onverwachte meevallers ervaren, waardoor het gevoel ontstond een zondagskind te zijn. Zo mocht ik als zoon van een glasblazer gaan studeren en kreeg ik vrijstelling van militaire dienst. Het kwam zomaar uit de lucht vallen dat de inspecteur volksgezondheid van de provincie Friesland mij belde en vroeg om een verlopen huisartsenpraktijk nieuw leven in te blazen. Voor die praktijk was geen opvolger te vinden. Ook andere voorbeelden zijn te noemen, waaronder het feit dat ik driemaal de dood in de ogen heb gekeken. Ondanks dat er nu sprake is van een broze gezondheid (van glas) kan ik nog volop van mijn pensioen genieten.

En dus genieten van het leven van alledag, schrijven over ontmoetingen in de wandelgangen van het leven, in het café aan de stamtafel of op een terras bij een molen of aan het water. Ook tijdens een wandeling door het dorp ontstaan soms interessante gesprekken. Een onverwachte druk op de deurbel kan een vervolg krijgen in een indringend verhaal aan de huiskamer-tafel. Als je ervoor openstaat, valt er veel te verhalen over alledaagse gebeurtenissen en ontmoetingen.

Bananenstoker

We hielden ons hart vast terwijl we van een kopje koffie genoten op het terras van Paviljoen Driewegsluis. Langs de waterkant liep een man van respectabele leeftijd, leunend op een stok, een snoekhengel onder de arm.

Ook zoude hij een stoel mee. Stuntelig zette hij deze neer en gooide vervolgens een aasvisje in het water.

‘Die raakt waarschijnlijk nog eens een keer te water, daar kun je op wachten’, zeiden we tegen elkaar. We waren het erover eens dat hij wel over de tachtig moest zijn.

Bij het afrekenen vertelde de uitbaatster dat deze man er bijna dagelijks viste. Hij en zijn echtgenote lagen volgens haar al vele seizoenen met een boot in de jachthaven in de buurt van het paviljoen. Hij heette Gerben.

Onlangs had hij nog een grote snoekbaars gevangen. Daar kwam hij mee naar het restaurant, waarop de eigenaar deze voor hem fileerde en in de diepvries bewaarde.

Korte tijd daarop zagen wij Gerben en zijn vrouw op het terras zitten. Ik liep naar hen toe en bracht meteen zijn grote vangst ter sprake. Ik gaf aan ook

een verwoed visser te zijn, waarop wij werden uitgenodigd bij hen aan tafel plaats te nemen. Vrijwel meteen ontspon zich een geanimeerd gesprek.

Trots vertelde hij dat hij binnenkort zijn zevenen-negentigste verjaardag hoopte te vieren. Zijn vrouw bleek een stuk jonger, maar door zijn ‘jeugdige’ uiterlijk viel dat nauwelijks op.

Ik vertelde dat ik in deze omgeving huisarts was geweest en vroeg hem wat voor werk hij voor zijn pensionering had gedaan. ‘Ik ben bananenstoker geweest, handelaar. Kocht grote trossen groene bananen in en distribueerde ze in kleine porties als ze geel waren. Die handel lag stil toen de supermarkten opkwamen.’ ‘Nooit van gehoord’, zei ik. ‘Bananenrijperij noemden ze het ook wel’, vervolgde Gerben. Hij kon heel boeiend over zijn handelswaar vertellen. Begon daarna ook nog met het voordragen van gedichten, allemaal in het Fries!

Hij sloot af met een ellenlang gedicht met een duidelijke moraal.

Onvoorstelbaar, wat een geheugen voor iemand van die leeftijd! Ik keek hem nog eens goed aan: wat een vitale man, geen spoor van slijtage in zijn brein. Voordat ze opstonden om te vertrekken, stopte hij eerst een pijpje. Wat een prachtig authentiek portret!

Een echtpaar naast ons had meegeluisterd naar het boeiende verhaal. Hij bleek emeritus predikant en

liefhebber van poëzie. Zij hadden eveneens genoten van Gerbens ‘optreden’.

Ik vertelde hen over de totstandkoming van dit boek, *Een zondagskind van glas*. Hij vond het een interessante titel en vroeg om uitleg. Als toelichting vertelde ik dat mijn vader glasblazer was geweest en over mijn broze gezondheid. Daar ging de predikant verder op in. ‘Als bewonderaar van Okke Jager ken ik een gedicht waarin een glasblazer wordt genoemd’, vervolgde hij en hij noemde de titel: *Hoe kostbaar is een kwetsbaar mens*.

Ook dit werd een bijzonder gesprek.

Dankzij Gerben en de predikant hadden we een leerzame middag: ik wist nu wat een bananenstokerij was en kwam op het spoor van een gedicht waarin een glasblazer wordt genoemd.

Thuis ging ik vrijwel meteen op zoek naar de volledige tekst van het gedicht van Okke Jager: een gedicht dat onze kwetsbaarheid beschrijft en refereert aan *Een zondagskind van glas*.

Hoe kostbaar is een kwetsbaar mens

*Verraadt ons aller angst zich niet
in wie het leven weerloos liet?*

*De glasglans stemt de blazer mild.
De kaarsvlam vormt de hand tot schild.*

De krokus wijst beton zijn grens.

Hoe kostbaar is een kwetsbaar mens.

Door de coronapandemie zagen we Gerben een paar jaar niet, totdat we elkaar enkele weken geleden opnieuw troffen. Hij vertelde dat hij zijn boot had verkocht, maar nog steeds graag een bezoek bracht aan zijn geliefde restaurant. Hij hoopte de week daarop zijn honderdste verjaardag te vieren, vervolgde hij. We wensten hem alvast een fijne verjaardag. Het verhaal werd compleet toen we na die speciale verjaardag de eeuweling op een foto zagen staan in de Leeuwarder Courant: Gerben, de bananenstoker, honderd jaar!

Soms loopt het anders

Na een lange periode waren eindelijk de terrassen weer open. Op ons geliefde vervoermiddel, de e-bike, begaven we ons op weg naar het gezellige terras van Paviljoen Driewegsluis.

Als eerste zocht ik een fijn plekje aan het water uit en ik bestelde alvast twee koffie met een lekkere appel-punt, er viel tenslotte iets te vieren! Alie zou volgen, ze was nog even bij de sluis blijven staan.

Terwijl ik plaatsnam, kwam er iemand naar mij toegesnelnd om mij erop te attenderen dat mijn vrouw gevallen was. Hij wees naar de parkeerplaats waar Alie naast haar fiets in het grind lag. Zijn echtgenote, toevallig verpleegkundige, had direct eerste hulp verleend door een jas onder haar hoofd te leggen.

Ik zag meteen dat het foute boel was: haar linkerbeen lag iets opgetrokken met haar voet naar buiten gedraaid. Die houding wijst op een gebroken heup. Alie had erg veel pijn.

Vanuit het restaurant werden kussens gebracht ter ondersteuning. Helaas hielp dat niet tegen de pijn.

Als voormalig huisarts belde ik zonder verder onderzoek de ambulance, die na ruim een kwartier arriveerde. De diagnose was gauw gesteld. Ondertussen kreeg Alie morfine toegediend. Met z'n allen tilden we haar op een soort zeil met drie lussen aan weers-

zijden. Deze lussen dienden als handvaten en zouden later weer hun dienst bewijzen.

Wegens de nog geldende coronaregels bij de ambulancedienst mocht ik eigenlijk niet meerijden, maar er werd gelukkig een uitzondering gemaakt en ik mocht, met mondkapje, plaatsnemen naast de bestuurder. De verpleegkundige zat naast Alie achterin. Het was geen spoedrit, we reden rustig naar het ziekenhuis in Heerenveen. Er ontspoon zich een interessante dialoog met de bestuurder, het bleek dat we beiden een hele voorgeschiedenis hadden als patiënt. Luisterend naar elkaars verhalen duurde de rit vrij kort. Zonder het geluid van de sirene reden we het ziekenhuisterrein op naar de zich automatisch openende deuren van de spoedeisende hulp. Vroeger ging ik ook wel als dokter mee op de ambulance, omdat deze toentertijd werd bemand door een chauffeur zonder echte medische kennis. Een EHBO-diploma was toentertijd voldoende!

Eerst naar de röntgenkamer. Meteen was het nut van de handvaten van het zeil waar Alie op lag duidelijk: langs het plafond liep een rail met een takel met haken die precies in de lussen pasten. Tillen was niet nodig. Zo werd ze van de brancard door de lucht vervoerd naar de röntgentafel. Het deed me denken aan een constructiehal van een fabriek.

Nog steeds was haar pijn nauwelijks uit te houden, extra pijnstilling was nodig. Met één druk op de knop was de foto gemaakt. Op de monitor verscheen meteen een

afbeelding. Duidelijk was te zien dat de hals van het bovenbeenbot was gebroken. Tot mijn grote verbazing zag ik een gave kom en kop van het heupgewricht. Voor een vrouw van haar leeftijd met regelmatig heupklachten in voorgaande jaren was dat een openbaring! Na nog een paar aanvullende foto's gemaakt te hebben, mochten we wachten op wat komen ging. Er zou verslag gedaan worden aan de chirurg van dienst. Bij dat gesprek was ik niet aanwezig.

Wegens de aanhoudende pijn werd op geleide van een echo nog extra verdovingsvloeistof in het breukgebied gespoten. Dat gaf verlichting. Alie werd naar een lege vierpersoonskamer gebracht. Het inchecken van de nieuwe patiënt door de verpleegkundige verliep moeizaam, de computer werkte niet mee. Oorzaak: nieuwe software.

Rond half negen werd Alie naar de operatiekamer gebracht, maar even later kwam ze onverrichter zake terug, er was een spoedgeval tussengekomen. Later op de avond kon de operatie toch nog plaatsvinden en werd de botbreuk gestabiliseerd met behulp van een ijzeren pen met schroeven. De operatie verliep gelukkig naar wens.

Na twee nachten logeren mocht Alie naar huis en ging ik logischerwijs mijn taak als tijdelijke mantelzorger oppakken.

Gelukkig stond ik er niet alleen voor. Onze jongste

dochter Maria had een thuiswerkplek gecreëerd in de assistentenkamer van onze voormalige praktijk en kon op die manier haar werkzaamheden verrichten. Zij zorgde voor de boodschappen en kookte. Een hele verlichting voor mij.

Vanuit het ziekenhuis werden thuiszorg en fysiotherapie geregeld. We konden zelf aangeven van welke instanties we dat wilden.

In de kamer werd een hoog-laagbed geplaatst. Van kennissen leenden we twee krukken en een rollator. Alie mocht het been meteen belasten. Via de apotheek werd een juiste maat steunkous aangeschaft. Het vereiste behoorlijk wat oefening voor ik de techniek van het aantrekken van de kous onder de knie had.

Ondertussen zijn we een behoorlijke periode verder. De zorg is afgebouwd, het hoog-laagbed is uit de kamer en de controles in het ziekenhuis waren bemoeidigend. Advies: rustig verder revalideren. Alleen bij klachten contact opnemen.

In de beginfase van de revalidatie heeft de aannemer twee extra trapleuningen aangebracht, waardoor Alie zich goed vast kon houden bij het traplopen.

Het lopen gaat steeds beter, haar actieradius wordt steeds groter. Inmiddels hebben we ook weer het kopje koffie met de appelpunt op de plek des onheils kunnen nuttigen!

Het leven vieren

Na een avond gezellig tafelen, hoorden we bij het verlaten van het restaurant een klap. Net over de brug zag ik een vrouw naast haar fiets liggen. Haar man stond erbij. Alie stuurde me er meteen op af. De vrouw bleef liggen, het zag er zorgelijk uit. Ze bewoog niet. Gelukkig was ze bij kennis en had ze niet veel pijn. Het ergste was de schrik, zei ze. Totaal onverwachts was het zadel van haar vouwfiets afgebroken. Ze was goed bij kennis. Ik hielp haar op de been en zag dat ze steun zocht bij een lantaarnpaal. Toch wat dizzy, dacht ik. Ik vroeg haar een paar pasjes te lopen om er zeker van te zijn dat er niet meer aan de hand was. Dat ging goed.

Het waren toeristen. Hun boot lag op een afgelegen plek in het natuurreserveaat de Weerribben. ‘We brengen jullie er wel even heen’, zei ik. Hun vouwfietsen werden ingeladen. In de schemering reden we richting Kalenberg, naar een plek waar de openbare weg afboog van het kanaal. Daar begon het fietspad. Even verder lag hun boot. We zetten meneer en mevrouw daar af en wensten hun ondanks de zadelbreuk nog een fijn verblijf in dit prachtige natuurgebied.

Dat we in de rimboe waren beland, bleek toen Alie haar mobieltje rinkelde. Onze jongste dochter Maria belde. Af en toe viel de verbinding weg. Na herhaalde

pogingen lukte het niet een gesprek te voeren. Pas in Ossenzijl op een parkeerplaats hadden we weer contact. Ik mocht het niet horen. Samen met onze oudste dochter Esther had Maria de organisatie van mijn verjaardagsfeest op zich genomen. Ik mocht niets weten! Alles was geheim. Dan maar even de auto uit. Na wat zenuwachtig heen en weer lopen op de bijna lege parkeerplaats stapte ik weer in. Of we nog even wat geld wilden pinnen, was de boodschap. Niet moeilijk te raden waar dat voor nodig was. Er kwam vast iemand mijn verjaardagsfeest opluisteren.

In Wolvega kwam ik tot de ontdekking dat ik geen bloemen voor onze dochters had gekocht om ze te bedanken voor de organisatie. We reden nog even langs het treinstation om te kijken hoe laat de bloemenwinkel de volgende dag open zou zijn. Tot onze verbazing waren een man en een vrouw om tien uur 's avonds nog bezig met het inrichten van de winkel. Ze wilden wel kwijt dat ze morgen om tien uur openingen, maar ons bloemen verkopen was er niet bij. We werden heel onvriendelijk te woord gestaan op dit tijdstip. Wie goed doet, goed ontmoet, ging die avond niet op.

De volgende dag, toen we arriveerden bij Paviljoen Driewegsluis, waar het feest werd gehouden, mochten we nog niet naar binnen. Tot het einde bleef het geheimzinnig wat er zou gebeuren. De eerste gasten moest ik op de parkeerplaats verwelkomen.

Bij binnenkomst zag ik een geluidsinstallatie, een microfoon en twee gitaren op een standaard. Ik werd voorgesteld aan Barbara Lok en aan Wim, haar gitarist. Barbara droeg een prachtige lange, zwarte jurk en Wim een eenvoudig T-shirt.

Toen ik langs de tafels liep om hier en daar een praatje te maken, kreeg ik een brok in de keel bij het zien van de kaarten die op de tafels stonden. Geen menukaarten, maar kopieën van een selectie van de nieuwaarskaarten die ik in de loop der jaren had getekend.

Esther opende het feest. Als een volleerd presentatrice gaf ze uitleg over het programma en kondigde ze de eerste spreker aan.

Klaas, mijn zwager, schetste op humoristische wijze mijn karakter. Een mooie aftrap.

Daarna zongen mijn drie zussen een smartlap waar ik in mijn kleuterjaren dikwijls om moest huilen. Ook nu hield ik het niet droog. Vervolgens zongen Esther en Maria, begeleid door Wim, een door Maria geschreven tekst op de wijs van *Halleluja* (van Adèle). Tijdens hun optreden stond kleinzoon Bas ook op het podium en liet afwisselend prenten zien die betrekking hadden op de tekst van het lied. Dat deed hij zeer gedisciplineerd. Wat was ik trots! Wat kregen ze een groot applaus!

Na deze optredens kwam de grote verrassing.

Barbara begon met een zelfgeschreven lied. Ik had voortdurend oogcontact met haar. Ze maakte het heel persoonlijk toen ze het lied

I did it my way zong met de woorden: *He did it his way*. De meeste liedjes had Maria uitgezocht. Wat beleefde ik veel tijdens het optreden van Barbara. Zo ook tijdens het lied *Papa*, waarin het gaat over de kloof, maar ook de liefde tussen ouder en kind. De vader is zeer gelovig en het kind niet en toch houdt het kind heel veel van zijn vader. Het kon niet op. Barbara gaf enige uitleg over het lied van Barbara Streisand, *Send in the Clowns*. Ik hoorde de woorden: *that you've drifted away*. Ik keek naar Alie en tegelijkertijd zag ik Dina, een vroegere vriendin, die achter haar zat. Ik voelde even hoe ik vroeger van Dina was weggedreven. Met mijn verstand had ik na negen maanden de relatie verbroken.

Zelfs mijn altijd drukke kleinzoon Tijn zat minutenlang rustig bij me op schoot te luisteren. Het was net alsof hij werd gehypnotiseerd door de passie waarmee Barbara zong.

Esther en Maria besloten het officiële gedeelte met een liedje dat ze speciaal hadden gemaakt op de wijs van *Gabriella's song*, uit de film *As it is in Heaven*. Wat een prachtig slot, temeer omdat Maria zelf de begeleiding op zich nam met haar gitaar. De kern van de tekst was mijn lijfspreuk: we zijn allemaal maar kort op deze aarde, laten we eruit halen wat erin zit. Voordat Barbara vertrok, bedankte ik haar voor haar fantastische optreden.

Wat een feest en wat een emoties! Het stemde tot grote dankbaarheid. Hoe kun je het leven nog beter vieren.